

IN DE SCHOOL EN OP DE KAART

Het schoolmaatschappelijk werk
voortgezet onderwijs in 's-Hertogenbosch

Eind 2020 deden we een kleinschalig kwalitatief onderzoek naar ons eigen functioneren. We stelden leerlingen, ouders, scholen en samenwerkingspartners een aantal vragen en zij gaven aan dat zij veelal tevreden zijn over ons werk. Zij noemden ook verbeterpunten. We zijn blij met beide. De opbrengsten van het onderzoek helpen ons bij het voortdurend verbeteren van ons werk.

Wie we zijn

Onze kracht

Sterk verbonden aan de school
Bereikbaar en beschikbaar
Effectieve inzet op individuele hulp
Gelinkt aan de Bossche basisondersteuning en specialistische zorg

Kansen voor de toekomst

Helder profiel voor scholen en samenwerkingspartners
Breder bekend en outreachend contact maken
Herkenbaar preventieve inzet, ook collectief
Ontwikkelen van aanvullend aanbod
Versterken van loopvermogen
Verbindende rol aanscherpen
Meer wederkerigheid in de Bossche basisondersteuning / het sociaal domein
Stevige verbinding met PowerUp073
Contact met Leerplicht en GGD
Samenwerking met politie

Nawoord

Opzet van het onderzoek

De tekeningen in deze uitgave zijn gemaakt door schoolmaatschappelijk werker Kelly van Kopenhagen. Kelly plaatst deze tekeningen op instagram om zo de doelgroep jongeren goed te kunnen bereiken. En dat werkt! Volg haar op instagram Kellyschoolsocialwork

Inhoudsopgave

Als schoolmaatschappelijk werkers (smw-ers) in het voortgezet onderwijs ondersteunen we leerlingen die op school, thuis, in de sportclub, bij vriendengroepen of elders in hun leefomgeving problemen ervaren. We bieden support vanuit oprechte betrokkenheid en een brede kennis van de leefwereld van jongeren.

Onze vrijwillige hulp is individueel, kortdurend en oplossingsgericht. We sluiten aan bij de directe leefomgeving van de leerling en werken samen met hem of haar aan een gezonde en positieve ontwikkeling, waarbij we veerkracht versterken en zelfredzaamheid vergroten. Waar dat nuttig of nodig is, betrekken we ouders. Denk aan systeemgerichte hulp en/of bevorderen van wederzijds begrip en gesprek.

Als andere hulp nodig is, schakelen we snel naar samenwerkingspartners en/of specialistische zorg. We blijven daarbij als schakel aanwezig, zowel voor de leerling/het gezin als voor de betrokken professionals in de school.

In de scholen hebben we een consultatie- en adviesrol voor het schoolpersoneel; daarmee versterken we de leerlingenzorg. En in het verlengde van onze individuele hulp bieden we ook collectieve voorlichting en/of preventieactiviteiten voor leerlingen en/of hun ouders. Met als resultaat een beter welzijn voor de leerling, een gezond leefklimaat en leerlingen die, met inzet van eigen talenten en vaardigheden, hun diploma behalen en de wereld instappen.

Wie we zijn

 Farent

Sterk verbonden aan de school

Uit de reacties komt een beeld naar voren van betrokken en bevlogen smw-ers die sterk verbonden zijn aan hun school. Er is tevredenheid over de eigen smw-er die contact heeft met individuele leerlingen en die persoonlijk invoegt, ook via het zorgteam. Dichtbij leerlingen staan en deel uitmaken van het school(zorg)systeem brengen veel. De scholen noemen onder meer de aanwezigheid op school, de integere aanpak en een vertrouwd gezicht, de adviesrol naar personeel, het snel en oplossingsgericht handelen en de open communicatie in contact met alle partners, ook buiten de school.

Bereikbaar en beschikbaar

Omdat de smw-ers in de school aanwezig zijn en spreekuren houden voor individuele leerlingen, kunnen zij snel inspelen op vragen of zorgen, contact leggen met leerlingen en ouders en zo nodig schakelen naar aanvullende hulp. Over het algemeen ervaren de professionals in de scholen de smw-er als laagdrempelig beschikbaar en deskundig, juist bij sociaal-emotionele hulpvragen waarvoor de school niet de passende kennis en kunde in huis heeft. De smw-er is een betrouwbare collega die advies geeft en desgevraagd snel mee oploopt richting leerlingen en/of ouders.

Onze kracht

 Farent

Effectieve inzet op individuele hulp

Via de spreekuren op vaste dagen en tijden zijn de smw-ers beschikbaar voor individuele leerlingen met vragen en/of zorgen. Docenten, zorgcoördinatoren of andere professionals in de scholen verwijzen leerlingen naar de spreekuren en dit werkt. De smw-ers luisteren en sluiten heel praktisch aan bij de leefwereld van jongeren. Zij durven op de juiste manier kritisch te zijn naar schoolpersoneel, leerlingen en ouders. Dit biedt ruimte. Als vertrouwenspersoon van de jongere en soms ook diens ouders, kan de smw-er de schoolloopbaan en het welzijn van de jongere positief beïnvloeden. Tips en oplossingsrichtingen zijn gericht op stabilisatie en (weer) gezond ontwikkelen vanuit veerkracht en zelfredzaamheid.

Gelinkt aan de Bossche basis-ondersteuning en specialistische zorg

De professionals in de scholen geven aan dat de smw-ers snel kunnen schakelen als er (grote) zorgen zijn rondom een leerling. De smw-er kent/herkent problematieken en casuïstiek en kan op basis daarvan direct adviseren, zodat moeilijkheden in ieder geval niet groter worden. Dat is waardevol voor de jongere in kwestie, maar ook voor de school. Na inschatting van wat er nodig is, en in overleg met de zorg- en/of leerlingcoördinator, kan de smw-er een brugfunctie vervullen richting Bossche basisondersteuning en/of specialistische zorg. De smw-er heeft kennis van de sociale kaart en beschikt over de relevante contacten.

Onze kracht

Helder profiel voor scholen en samenwerkingspartners

De smw-ers sluiten aan bij 'hun' school, schoolklimaat en de wereld van de leerlingen. Er zijn behoorlijke verschillen tussen de Bossche VO-scholen; de ene school(cultuur) vraagt om een uitgesproken pro-actieve smw-er en andere scholen zijn gebaat bij een smw-er die slagvaardig maar ook behoedzaam en/of in de luwte werkt. Professionals geven aan dat aansluiten bij de schoolcultuur heel waardevol is. Maar onduidelijke beeldvorming over de basishouding van het schoolmaatschappelijk werk moet voorkomen worden. Een helder profiel is belangrijk: elke smw-er onderhoudt laagdrempelig contact met leerlingen, ouders en schoolpersoneel, ondersteunt praktisch en oplossingsgericht en biedt zo nodig kortdurend (systeemgerichte) hulp. Daarbij investeert elke smw-er in actuele verbindingen en snel contact met professionals buiten de school.

Breder bekend en outreachend contact maken

De spreekuren op scholen zijn waardevol. Leerlingen worden veelal aangemeld bij het smw via de (interne) zorgstructuur van de school.

In aansluiting op de zorgstructuur, en het zorgteam van de school,

kunnen de smw-ers zeer laagdrempelig zijn. Daarnaast zetten zij uiteraard hun signaal- en adviesfunctie in op de school. Uit het onderzoek blijkt dat er verschillend gedacht wordt over bereikbaar en beschikbaar zijn voor alle leerlingen en ouders. Enerzijds zijn er professionals en ouders die aangeven dat brede bekendheid van de smw-er nodig is. Dat zou nopen tot inzet van middelen als (anoniem) chatten, huisbezoek, informele gesprekken met leerlingen, informatie tijdens mentoruren, inzetten van social media, flyers of posters op school en nieuwsbrieven voor ouders. Anderzijds zijn er de professionals die willen vasthouden aan aanmelden via de zorgstructuur van de school en vooral investeren in goede bekendheid van de smw-er bij het schoolpersoneel. Zo wordt immers versnippering van beschikbare inzet voorkomen en blijft de kerntaak van het smw gewaarborgd. Voor nu kiezen we voor outreachend werken waar nodig, aansluiten bij de zorgstructuur in de scholen en investeren in (blijvende) bekendheid bij schoolprofessionals. Ter versterking van het werk in de schoolomgeving investeren de schoolmaatschappelijk werkers in de keten en goed contact met professionals.

Kansen voor de toekomst

Herkenbaar preventieve inzet, ook collectief

Onderzoek naar meer preventieve inzet van of het smw wordt zinvol en nodig geacht. Professionals en ook ouders denken bijvoorbeeld aan actuele vraagstukken bij jongeren zoals depressie, middelen-gebruik, schuldenproblematiek, seksueel overschrijdend gedrag of wapengebruik. In samenwerking met mentoren op de scholen kan een gericht preventieve aanpak ontwikkeld worden, waarbij voorlichting en training belangrijke pijlers zijn.

Ontwikkelen van aanvullend aanbod

Ook kunnen de smw-ers mogelijk een meer actieve rol spelen bij thuiszitters, bij leerlingen die wachten op specialistische hulp (overbruggingszorg) of bij gezinnen onder druk (vanwege de coronacrisis). En een aanbod gericht op de integratie van leerlingen van de Internationale Schakelklas en bijvoorbeeld leerlingen die gebukt gaan onder prestatiedruk kan heel zinvol zijn. Het is de moeite waard om te verkennen welke aanvullende diensten het smw kan ontwikkelen.

Versterken van loopvermogen

Het smw maakt deel uit van een brede keten van ondersteuning en hulpverlening aan jongeren. De schoolprofessionals en de partners in de basisondersteuning zien het smw graag als eerste schakel in de keten: bij zorgen over een leerling kan de smw-er goed afwegen wat er nodig is. Door snel hulp te bieden kan de smw-er erger voorkomen en specialistische hulp voorblijven. Dit loopvermogen in de school is bijzonder waardevol en dat willen we zonder meer vasthouden. Is er toch meer nodig, dan fungeert de smw-er als verbinder naar zorg buiten de school. Zowel vanuit de smw-ers zelf als vanuit de samenwerkende partners mag die verbindende rol duidelijker omschreven, met daarbij een heldere positie voor de verschillende functies in de school en daarbuiten (zorg- of leerlingencoördinator, mentor, smw-er en partners buiten de school).

Kansen voor de toekomst

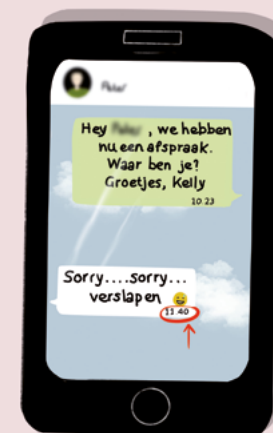

Verbindende rol aanscherpen

Effectief fungeren als eerste schakel in de keten vergt structureel informatie uitwisselen, van binnen de school naar zorgprofessionals buiten en ook weer terug. De smw-er kan en wil daar een sleutelrol in vervullen. Daarvoor dienen de Buurtteams, de teams Toegang & Regie en anderen wel te weten wie de smw-ers zijn, waar zij staan in de samenwerking en wat hun toegevoegde waarde is. Dergelijke informatie richting de huidige partners is noodzakelijk. Aansluitend kan die informatie naar nog onzichtbare partners zoals de huisartsen in de regio 's-Hertogenbosch. Zij weten veelal niet dat de smw-ers inzetbaar zijn bij het voorblijven van specialistische zorg.

Meer wederkerigheid in de Bossche basisondersteuning/het sociaal domein

Een aantal professionals in de scholen noemt het grote belang van wederkerigheid. Dat wil zeggen dat de smw-er, bij een zorgtraject buiten de school, informatie met betrekking tot een leerling deelt, de vinger aan de pols houdt en ook informatie terugvraagt bij de partners in de basisondersteuning of specialistische zorg. De leerling om wie het gaat, blijft immers (veelal) op school komen. In het verlengde daarvan zien de professionals tevens een smw-regierol in situaties waar de teams Toegang & Regie niet betrokken zijn, maar waar wel iets aan de hand is.

Kansen voor de toekomst

Stevige verbinding met PowerUp073

De smw-ers en de jongerenwerkers van PowerUp073 zijn onderdeel van Farent en in de afstemming biedt dit voordelen. Er zijn veel situaties denkbaar waarin het zinvol is om een casus samen op te pakken. Intensiever contact kan een preventief effect hebben: jongeren laten soms niets merken op school, maar wel bij het jongerenwerk. Of omgekeerd. Over en weer uitwisseling en snel en laagdrempelig jongeren naar elkaar verwijzen, zijn zeker zinvol. We maken een plan voor het steviger borgen van het onderling contact. Als een van de opties overwegen we een vakgroep jeugdexpertise binnen Farent.

Contact met Leerplicht en GGD

De smw-ers werken intensief samen met de GGD en de leerplichtambtenaren in 's-Hertogenbosch. Met name de leerplichtambtenaren geven aan dat het contact met het smw (nog) intensiever mag zijn.

Samenwerking met politie

Incidenteel is er samenwerking met de politie en in een aantal situaties heeft de politie de toegevoegde waarde van deze samenwerking ervaren. Op basis daarvan geeft de politie aan dat zij de samenwerking graag verder intensificeert. Het is nuttig om elkaar beter te leren kennen en te weten welke smw-er op welke school aanwezig is.

© kelly van koppenhagen

Kansen voor de toekomst

Opzet van dit kwalitatief onderzoek

We interviewden zorgcoördinatoren van de scholen waar het smw actief is. Ook interviewden we vertegenwoordigers van de GGD, de leerplicht, de Buurtteams, PowerUp073, KOO, de politie, teams Toegang & Regie en het Samenwerkingsverband voor Voortgezet Onderwijs De Meierij.

Tegelijkertijd stuurden we een schriftelijke vragenlijst naar leerlingen en ouders in de huidige caseload van de smw-ers. Daarnaast ging de vragenlijst naar belangrijke samenwerkingspartners op de scholen.

We ontvingen ingevulde vragenlijsten retour van 23 professionals, 16 leerlingen en 7 ouders. Aansluitend verwerkten we alle opbrengsten van de vragenlijsten en interviews. We hielden deze tegen het licht in ons team smw, waarbij de focus lag op positie en profilering. Op basis van onze kracht en onze kansen gaan we als schoolmaatschappelijk werk samen met de school en samenwerkingspartners verder werken aan de toekomst van de leerlingen.

Nawoord

 Farent

